

UKEN SOM GIKK (16. - 22. nov.)

Vestfronten. Som forutsagt var amerikanernes angrep i Lorraine første ledd i en stor alliert vinteroffensiv som nå omfatter så å si hele vestfronten, med unntak - hittil - bare for den nordligste sektor. Offensiven er satt inn med en kraft som ikke har hatt noe sidestykke siden gjennombruddssløget i Frankrike i august, og kanskje knapt nok da. Den føres med en enorm innsats av såvel tropper som materiell, (hvilket tyder på at de bakre forbindelseslinjer nå er ferdige), og det er allerede oppnådd betydelige resultater.

Den tyske overledelse har for vestfrontens vedkommende to hovedalternativer å velge mellom. Den kan ta opp forsvaret ved grensen, stått til Vestvollsens befestninger, og den kan falle tilbake på Rhinlinjen. I første tilfelle risikerer man at hovedstyrkene etter et gjennombrudd blir kastet i verden tilbake mot elven, som i så fall kan vise seg å bli en dødsfelle. I siste tilfelle vil man måtte oppgi vitale deler av det rhinsko-westfalske industriområdes forterreng, hvilket vil få katastrofale krigsøkonomiske og moralske følger. Så vidt en nå kan se, har den tyske ledelse i sitt dilemma valgt det første alternativ, å utkjempes slaget om Tyskland vest for Rhin en. Denne antagelse bekreftes av de uttalelser general Eisenhower lot falle på en pressokonferanse i hovedkvarteret den 21. nov.: "Vi har ikke merket noe tegn til at tyskerne trekker seg tilbake over Rhin vest for Aachen, og med den store styrke, som er konsentrert vest for Rhinens naturlige barrierer, mot en ennå hvis veldig overlegenhet i luften gjør det mulig å sprengte de tyske retrettbroene, har tyskerne ikke noe annet alternativ enn å bite seg fast og slåss".

Dette forklarer den forbitrede motstand de allierte møter i Aachen-avsnittet, men om fremgangen her ikke er så stor målt i kilometer, er den desto viktigere. Det er her slaget om Ruhr, je kanskje slaget om Tyskland avgjøres.

De alliertes oppmarsj i vest er følgende: Løngst i nord, i Vest-Nederland, står 1. kanadiske arme under general Crerar. I lens-buen, nordover til Venlo-Roermond-avsnittet, står 2. engelske arme under Dempsey. I avsnittet nord for Aachen står den nye amerikanske 9. arme under general Simpson. Sør for Aachen står 1. amerikanske arme under general Hodges. I Luxembourg Metz-Nancy-avsnittet står 3. amerikanske arme under Patton. I Vogesene og Belfort-avsnittet står 7. amerikanske arme under general Patch og 1. franske arme under general DeLattre de Tassigny. Det er alt i alt 7 armeer med en samlet styrke på antagelig 1,3 - 1,5 millioner menn i frontlinjen og et liknende antall i etappen og reserven. De britiske armeer på nordavsnittet utgjør 21. armegruppe under feltmarskalk Montgomery, de amerikanske og den franske arme utgjør 12. armegruppe under general Bradley, og som överstkommanderende for hele Europa-felttoget står general Eisenhower. Av disse styrker er det i øyeblikket bare kamelioner - som nylig har hatt en hard tinn med å rense Scheldt-områdene - som ennå ikke er satt inn i stor-offensiven, og av de øvrige 6 armeer kjemper nå alt de 4 på tysk jord; de to som ikke gjør det, er 7. amerikanske og 1. franske helt i sør. For disse styrker kan tyskerne antagelig stille 60-70 divisjoner eller en styrke på 5-600 000 menn og et luftvåpen så underlegent at det i virkeligheten ikke lenger er noen operativ faktor. Tyskernes fordel er at de kan støtte seg til festningsholter og at de har kortere tilførselslinjer, men denne siste fordel kan snart gjøres illusorisk ved de voldsomme slag det allierte flyvåpen retter mot kommunikasjonene og forsyningsstasjonene bak fronten; foreløpig har flyoffensiven tross alt ikke kommet til full utfoldelse p.g.a. det ugunstige vær i november med meget tåke og lavt skydekk, men når vinteråret snart for alvor setter inn, kan en vente seg en voldsom øking i luftangrepens intensitet.

Som vi tidligere flere ganger har fremholdt, vil tyskerne neppe lenge

kunne holde stand med sine underlegne styrker når det allierte press bringes til utførelse mot en vesentlig del av fronten samtidig og tyskernes muligheter for raske forflytninger av reserver dermed forsvinner. Offensivens suksess, eller rettere sagt tidspunktet for den avgjørende hovedeffektorer, været og de allierte forsyningslinjers kapasitet. Været er mer eller mindre bestemmende for flyvåpens effektivitet og transporten for innsatsen av materiell (for dette spiller også værforholdene inn, idet de motoriserte veitransporter i høy grad vil hemmes om veiene blir bløte og kjæms ned). At det er snarere mangelen av materiell en offensiv-front som den nåværende fra den nederlandsk til den sveitsiske grense krever, fremgår tydelig av Eisenhowers uttalelser nylig. Han opplyste bl.a. at ved ombringingen av Aachen brukte 1. armé 300 000 granater av 10,5 cm kaliber på to uker og likavel ble erobringer av byen sinket p.g.a. ammunitionsmangel. Under den nåværende offensive avfyres 5000 skudd mot de tyske linjer hvert minutt. Hver måned avsklyter de alliertes kanoner 6 millioner granater mot fienden, til det kommer 2 millioner skudd fra bombekastene.

Hittil er det på sørvsnittet de allierte har oppnådd de største synlige resultater. I virkeligheten er hele den tyske front her brutt sammen gjennom de kraftige aksjonene på fløyene, Pattons på den nordlige sektor (Thionville-Metz-Nancy) og framrykkningene på den sørlige, i Belfort-Arnage. Det avgjørende gjennombrudd fant sted ved ukaskiftet, betegnende nok samtidig med at været slo om og såvel flyene som artilleri-observatørene fikk klart sikt. Den ordnede motstand i Metz opphørte mandag 19. nov. og samtidig tiltvang den franske arme seg adgang til stettelandsk mellom Vogesene og sveitsisk Jura ved å storme den gamle sterke festning Belfort. De denne hindring var ryddet av veien, rykket de franske styrker i marsjer gjennom Alsace og nådde allerede til så og Rhinen og den fransk-tyske grense i nærheten av Basel. Dermed var tyskernes venstre flanke i denne sektor revet opp, noe franskmennene tydelig utnyttet til en omfattingsoperasjon, idet de svinget nordover parallelt med Rhinen og onsdag kunne de melde at Mulhouse og Colmar var erobret, og at fremrykkningen mot Strassbourg fortsetter med god fart. Colmar ligger bare 75 km fra byen. Samtidig er fransk artilleri innviklet i en duell med tysk skyte på den andre siden av Rhinen. De tyske styrker som ennå står vest for elven, (det dreier seg om ca. 10 divisjoner i Vogesene) trues ved avskjæring ved den raske franske fremrykning i deres rygg, og faller i unnen tilbake mot grensen - hver tysker nå alt har springt en rulle av Rhinoprosen.

Vogeserstyrke og stilling kompliseres ytterligere ved de videre begivenheter på nordfløyen. Her ble store amerikanske styrker fulgt ved Metz fall - det gjensvar bare et par dager som holdes av Volksgrenadierband - og de er satt inn i et lynstøt mot Saarområdet, hvor de har gått over der tyske grensen ved Saarlautern. Løngst sør, øst for Nancy, går 7. amerikanske arme tatt Saarburg (Saarburg), og har funnet Saarbrunn(Saarn)-passet innfallsveien mot Strassbourg, de står bare 50 km fra byen nå, som altså trues både fra øst og sør. Så store og raske bevegelser som på sørvsnittet i de siste 4-5 dager har ikke funnet sted på vestfronten siden lynkriftet i Frankrike i august. Det er totalt over 20 000 fanger.

Mindre iøynefallende, men sikkert ikke mindre viktig er operasjonene i Aachen-avsnittet, som nå sees i forbindelse med engelskarmenes offensiv i lens-buen i forrige del. Da det engelske støt over Belgend ble satt inn, varte det ikke lenge før tyskerne så seg nødt til å oppgi sine posisjoner på lens vestsida, og det ved ukaskiftet hadde 2. engelske armé nådd fram til elven på bred front. Det gjensvar bare et tysk brohode på vestsiden ved Venlo. Ikke før var denne operasjon gjennomført, før en stor alliert offensiv satt inn i Aachen-avsnittet. På en ca. 50 km bred front har fra Birtgen-skogen (s. ø. for Aachen) og nordover ble styrker fra 3 allierte armeer satt inn, rognert fra sør mot nord 1. amerikanske, 9. amerikanske og

2. engelske, en konsentrasjon av ca. 400 000 mann med tilsvarende artilleri-styrker. Offensiven har en voldsom styrke, men hvis tyskerne på østfronten snittet ennå uten katastrofale følger kunne oppgi terrang, må de her, foran Köln og Ruhr, Tysklands industrielle hjerte, holde stand så lenge det er noen mulighet for det. Reserver og materiell kastes inn i slaget uten hensyn til tapene, og allikevel har de allierte kunnet oppnå betydningsfulle resultater. Det viktige trafikknutpunkt Gellienkirchen, nord for Aachen, er inntatt; det er hittil den nest største erobrede tyske by (med et innbyggerantall i fredstid på 20 000). Eschweiler øst for Aachen, er omringet og står antagelig for fall, og amerikanerne rykker videre frem mot trafikknutpunktene Jülich, n.ø. for Aachen, og Düren, omtrent midtveis mellom Aachen og Köln; den siste by står de nå 3 km fra. Nord for Gellienkirchen har 2. engelske arme trunget inn på tysk territorium og støter, etter å ha avvist voldsomme tyske motangrep, fram mot Würn.

Slaget i Aachen-avsnittet viser stadig stigende intensitet. Det har nå utviklet seg til å bli det største materialslag i krigshistorien, og man må vente at de nærmeste dager og uker vil bringe noen av krigens voldsomste - og kanskje mest avgjørende - kamper her. Den mest nærliggende krigshistoriske parallell til dette slag er vel å søke i kampene om Verdun under forrige verdenskrig; her som der er vel hovedhensikten ikke så meget å bryte igjennom som å trekke på seg motstanderens hovedstyrker og med dem i stykker under et veldig oppslittingslag, mens de avgjørende bevegelser nærmest er å vente på flytning, i sør hvor de tre arméer i Alsace-Lorraine kan falle inn i Pfalz gjennom slottlandet langs Rhinen, og i nord, hvor slettene i Westfalen og Hannover lokker til panseropposisjoner etter en Rhin-omvorging i avsnittet ved Arnheim i det åyeblikk de tyske reserver er tilstrekkelig engasjert og oppslitt i slaget på sentralsnittet.

Østfronten. Langst i nord har russiske styrker i samarbeid med norske forband nå - ifølge meldinger fra London - gått over Tone-elv på to steder og rykker videre mot Porsanger, og man regner med at andre avdelinger har ronsat praktisk talt hele Vorrangerhelvøya. De norske styrker er kommet fra England via Linnøysund, og består av spesialutdannet personell. Politistyrkene fra Sverige er også nådd fram; de vil særlig bli satt inn for å bevokte kommunikasjonslinjer, ta seg av mulige quislinger og tyske spioner m.v. Dertil kommer ca. 1500 nordmenn fra Kirkenesområdet som straks har meldt seg til militærtjeneste og vil bli satt opp i forband under norsk ledelse (en meget stor del av de norske styrker fra England består av offiserer og underoffiserer, nattopp med sikte på en slik oppbygning av stridskrefter i hjemlandet). Samarbeidet mellom de norske og russiske militære som sivile myndigheter går helt knirkfritt, og de russiske styrker har i flere tilfeller fått meget verdifull hjelp av lokal kjente nordmenn.

Jörgen Juve, som er kommet til den arktiske front som korrespondent for Norsk Telegrambyrå, melder om hvordan flere norske steder er befrikket av russiske og norske styrker i fellesskap. Over 5000 av de 8000 innbyggerne i Kirkenes-distriktet klarte å unndra seg den tyske deportering og hiilste med begeistring de russiske tropper, forteller han videre, og smørhelader nå i ro og orden med russene. Frivillige strømmer til i store skarer. Mobiliseringen ordnes av norske myndigheter.

I skrikende motsetning til denne melding står rapportene fra tyskernes herjinger i den øvrige del av Finnmark. De går fram på den mest brutale måte, jager befolkningen avsted til fots eller i småbåter uten et gløtt forta med seg noe, og branner og spranger alt bak seg. De norske som forsøker å komme seg unna, blir skutt ned. Transportene av barn, gamle og syke foregår i overfylte båter, uten ringeste hensyn til hygiene, og folk dør av kulde, sult og sykdommer. Byene i Troms og Nordland er overfylte av deporterte, og mangelen på såvel husrom som mat er skrikende. Flyfötte barn, barselkvinner og gamle dør og blir kastet på sjøen fra transportferøylene. Det er ikke en men katastrofe er hendt på sjøen skyldes bare et værret her vært ekstremt gunstig. Den Finnmark er forvandlet til en ørken bak de retierende tyske avdelinger, og ingen skjønner hvordan befolkningen skal komme igjennom de nærmeste ukene. De finske styrker har nå praktisk talt renset sitt land for tyskere og det later til at hermafriket først vil ta opp for Aachen, for å bryte vei for general ledges l. om. om. Det veldige

motstanden ved Lyngølinjen.

I Kurland er det russiske tryk med de østlige tyske divisjoner og på Sverbe-helvøya, Østlands sørspiss, har russerne brutt igjennom de tyske forsvarslinjer. Disse operasjoner er en slags parallell til kneadernes omringling av Helchen og Hrasenkloren, som frigjorde Scheldt-områdene. I Latvia er det innseilingen til Rigas viktige havn som nå skal tryggas. Mellom Östpreussen og Karpatene hersker det for tiden relativ ro, men den russiske oppmarsj i Polen er nå antagelig avsluttet, og man kan vel regne med at en offensiv av stort format vil bli satt inn her både i Warszawa-avsnittet og i Tarnow-Krakow-avsnittet, koordinert med storoffensiven i vest, når vinterkulden nå i meget nær framtid gjør Östpolens primitive vintertilstand for massetransporter.

Slaget om Budapest raser videre uten avslapning, og det ser ut til at byen, som tyskerne åpent har forutsagt, vil lide Aachens skjebne. På nordflanken nærmer russerne seg sterkt Miskolc.

På Balkan har friskarer i samarbeid med britiske styrker inntatt Alban hovedstad Tirana, den tolvte hovedstad som tyskerne er illovet ut av i år. (La egonartat bakgrunn for en tysk militærskribents påstand om at den tyske ledelse hadde nådd alle sine mål i høst).

I Italia fortsatter framrykningen mot Ravenna, men den tyske motstand er fremdeles seg. Det meldes at feltmarskalk Kesselring, den av de tyske generaler, som vel har hevdet seg best i år, er alvorlig såret.

I det fjernøsten fortsatter den japanske framgang i China, mens amerikanerne kjemper seg fram under forbitret motstand på Leyte; japanernes tap er 45 000 mann, amerikanernes 5700.

Finnland fikk forslag en ny regjering, med Paasikivi som statsminister. Det er en meget naturlig utvikling, idet Paasikivi, som politisk står langt til høyre, hele tiden har vært talsmann for samarbeid med Russland. Særlig er regjeringen gitt en bredere demokratisk basis, og spenner nå helt fra det finske høyre (prof. f. eks. forsvarsministeren general Haldan og Paasikivi) over bondpartiet og venstre til sosialdemokratene og kommunistene mens både fredsmiljøet Hackzell og den rekonstruerte regjering Castron som øvste det, var av den mest reaksjonære partifarge. Finland har hatt på Tanne tiden, antagelig var det et taktisk trekk for at representantene for krigspolitikken, som særlig var å finne innen høyre og det fascistiske IKT (tidligere Lappe-bevegelsen) ledere skulle bringes til å akseptere kollektive løsninger. Nå gjelder det imidlertid å skape en regjering på mest mulig bred basis for å lede gjenreisningsarbeidet og sikre et best mulig samarbeid med russerne. Det var Tanne-motstanderne Vuoris og Fegerholms demisjon som framtvang regjeringsskiftet; Vuori (den finske landsorganisasjons formann) led i den nye regjering, mens Fegerholm står utenfor. Tanne-gruppen ble utsløtt på hans plass. Forbandet Tanne er slik fremdeles ikke list. Utanriksminister Enckell blir stående. Av andre kjente regjeringsskifteløpere er bondpartiets Käkkenen (forøvrig kjent innvandringsminister), som er gått inn i samarbeidslinjen med russerne, og den kjente tysk-finske Hilliä, som forsett er innenriksminister. Ny er Hala, en av "sekslingene", som politisk ligger mellom sosialdemokratene og kommunistene, og Leino, den første og hittil eneste kommunist i en finsk regjering.

Krigen i luften. De allierte strategiske flystyrker har også i denne uke fortsatt sin offensiv mot de tyske produksjonsentra for alle, men det er den taktiske flyinnsett i forbindelse med Eisenhowers storoffensiv på vestfronten som har sett sitt hovedpreg på begivenhetene i luften. Strid som kolsesverdig er den store taktiske innsett av tunge, 4-motors bombefly, som under engelskmannens gjennombrudd ved Caen et denne taktikk ble bruk første gang. - Mens det ennå var lyst om kvelden 7. juli angrep 450 Lancaster og Halifaxfly fra RIFs Bomber Command tyskernes belestede stillinger ved den nordlige utkanten av Caen. Flyene bombet, 2371 tonn sprangbomber, som en trommeild - ikke mot en by men mot tropper i åpent terrang - og frammeild av inntil da ukjent tyngde og kraft. - I gylningsingen i denne uke voldsomme angrep mot de tyske linjer i traktene ved Düren og Eschweiler, som

grep forsatte og antonen samme dag da 1157 tunge R4-bombere kastet en jempelast splintbomber over tyske reserver under oppmarsj til slagfeltet. I alt kastet de ti første fire jellong, anglo-amerikanske maskiner den dagen 10.000 tonn bomber over de tyske tropper i området øst for Aachen. Disse angrep er eksempler på en taktisk tilferming av et strategisk våpen og viser det viktige forhold som er blitt utført av de allierte bombekommandoer siden invasjonen begynte.

Denne imidlertid innsett av tunge bombefly direkte over slagfeltet er nå liggjort ved at de allierte har utviklet en helt ny taktikk, bygget på erfaringer som er gjort under operasjonene i meget liten skala mange måneder før landstigningen i Frankrike. Denne taktiske landing er ofte utføres ved hjelp av stiftinerfly. De kjempende armene står i regelen så nær hverandre at bombene nå kastes ut meget nøyaktig, og stiftinerflyene legger derfor ut målryttere for opprøpombomene kastes. Denne metode som opprinnelig ble utviklet for nattbombing har også vist seg nødvendig om dagen. Når en stor bombelast kastes ut på en gang, blir målet hurtig skjult av røyk og støv og lysende markeringsbomber blir derfor ofte lagt ut under hele angrepet for å gi rettleiing til bombeflyenes besetninger. Den veldige taktiske innsett av tunge bombefly på vestfronten viser den store operative betydning anglo-amerikanske tilligger dette våpen, og at de også disponerer et så stort antall av disse maskiner at snarhensyn ikke tilsier noen begrensning. Luftmarsjallkommandant Richard Dumbleby, ga følgende uttrykk for dette med følgende ord: "Tyskerne vil nå forstå at vi ikke vikar tilbake for å sette inn våre største bombefly mot den minste landsby, dersom den kommer i veien for vår fremrytning."

Ved siden av sine tunge bombefly har de allierte i denne uken også operert med svære styrker av middelstore bombefly og jegerbombere. Disse regulære, taktiske styrker har under lovingsrep overfalt de tunge tyske jernveiskarvarene og har utgjort rundt vart på vingene fra Holland til Belgiafort-avsnittet. Mandag ble det slått at en 11 km lang, tett tysk kolonne på vei østover fra Belgia var fullstendig ødelagt. Tanker, selvtrukne kanoner, biler, motorbiler og andre kjøretøyer ble kastet huller til huller og brant opp. Luftveien er overaktig under disse angrepene. Det er bare værdene som periodvis stopper eller begrenser det allierte flyvåpens ragn av stål og ild.

Likens viktigste flyangrep: Nov. 16, 1200 tunge, br. b. + 300 j. bomber over morgenen de tyske stillingene ved Dinan og Eschweiler øst for Aachen. Om ettersom fortsatt angrepet av 1157 R4-bombere. Nov. 17, 100-vis av all. jegerbombere undersøkt den store offensiv angrep hele vestfronten, minimal tysk jegerstyrke. Fra Italia angriper tunge br. b. jernbatterier i Salzburg og militære mål i Wien. Nov. 18, Stor styrke Hellifox-bombere + 200 j. bomber kaster. Stor innsett av middelstore br. b. over hele vestfronten. 300 Mustangjagere angriper flyplasser og oljedepoter i Münchenområdet og ødelegger bl.a. 88 tyske j. 22 lok. og 200 godsvoenner, 16 fly søvnes. An. b. kaster iternu opp slagskip og krysser i Bredalbukta på Berne. Nov. 19, Om natten angriper Lancaster-fly synt. oljeanlegg ved Wana-Elshel i Ruhr. Stor innsett av det taktiske flyvåpen på vestfronten. Fra Italia bomber tunge br. b. oljesøl i Münchenområdet og Mustangjagere angriper jernbanen Wien-Budapest. Nov. 20, 160 flygende festninger + 700 j. angriper synt. oljeanlegg i Galschitz i nærheten av jernbanestasjon ved Münster. Eskorterte Lancasters angriper Ruhr. Fra Italia angriper all. fly Reichshammer i Schlesia og andre mål i Ruhr. Superfortressen fra Kina bomber industrielt på Kjusiu. Nov. 21, Om natten bomber tunge br. b. Koblenz, 1200 tunge br. b. + 1100 j. angriper synt. oljeanlegg i Jersburg og Hamburg, 73 t. j. ødelagt, angrep 49 br. b. + 15 j. Stor styrke Lancasters bomber synt. oljeanlegg ved Hamborg i Ruhr. Nytt kraftig angrep av Superfortressen mot den jap. flyfabrikk i Kjusiu på Kjusiu. An. fly ødelegger 118 jap. fly og sanker 3 lastebiler på Jemilles havn. Nov. 22, 1300 tunge br. b. angriper om natten jernbanestasjon Aacheforburg og 7 synt. oljeanlegg i Ruhr, også minuttlegning bli a. (Islefjorden, 15 fly søvnes etter nattens operasjoner og gærstegens angrep mot Ruhr.

Mange spør seg selv om de russiske forfatterne og skribentene - f. ek. Ilija Ehrenburg i sine sterke skildringer fra krigen - forteller sannheter. Diktoren og journalisten Konstantin Sigonov har uttrykt sin mening om dette en slik: "Det er en inngradd ferdom at folk, som skriver romaner eller bøker om krigen under selve krigen ikke kan være tilstrækkelig objektive. Det er både noe riktig og noe galt i den anskuelsen. - Det er behovet over enhver tvil at forfatteren nå under krigen først og fremst skildrer tyskerne, som våre fiender som draper, brenner og ødelegger. I en større sammenheng er dette kanskje ikke alltid objektivt, men denne mangel på objektivitet strir ikke mot sannheten. Brantte ikke tyskerne våre byer? Drepte ikke våre kvinner og barn? Plyndret de ikke alt de kom over? Og har ikke den forfatteren rett som nå under krigen først og fremst vil skrive om disse ting, og bare om disse ting?"

Men nå se det på samme måte når det gjelder å skildre Sovjetflyen og det russiske folk. Det er ganske naturlig at en patriotisk forfatter nå under krigen vil skildre sitt folks mot, dets heroisme og dødsferdighet. Her er ikke så tilbøyelig til å dwell ved andre slags følelser, som ganske utvilsomt eksisterer i folks hjerner: Hjelpløse, frykt, tretthet og deprimerte tanker. - Vårt folks heltet, dets offervilje, dets dødsferdighet - det er hovedtemaet. Det er sannheten."

Når man leser disse linjer av en russisk skribent, bør man huske på at alle de russiske forfatterne har tatt aktiv del i denne krigen. Ikke bare journalistene, også dikterne, forfatterne, historikere - kort sagt alle. - Diskusjonen om kunst og politikk vil sikkert blusse høyt opp etter denne krigen. Men kan selvsagt ikke legge noen bånd på kunstnerne. For å skape et stort verk må en dikter gi uttrykk for akkurat det han føler. Retter han seg etter påbud - fra andre vil hans produkt lett bli uekte, dårlig. Men han bør være oppmerksom på at når han overhodet kan få skrive som han vil og få trykt og utgitt sine bøker, skyldes det at zionismen og fascismen er blitt knust.

0

I fjor sommer ble det etter forordninger ved de svenske myndigheter oppnådd tillatelse til å sette igang politikkurser blandt de norske flyktningene i Sverige. Forlegninger ble bygget og, i november startet de første kursene. Nå er det ialt 19 politileirer i Sverige med til sammen næsten 10 000 menn. Polititroppene er delt i rikspolitiet (ca. 1500 mann) og reservepolitiet (ca. 8000 mann). Sjef for polititroppene er oberstløytnant Helset, men samtlige leire står under svensk kontroll og utdannelsen har foregått ved hjelp av svenske instruktører. Det har vært stor omgang på norsk befall, men denne er etter hvert blitt supplert ved at det ble satt igang spesielle befalskursar. Troppene har fått en helt gjennomførte polititidnelse som har omfattet alt fra tannregulering til jiu-jitsu og våpenøvelser. Den fysiske trening har vært meget hard og har vært lagt opp etter mønster fra de engelske commandostyrkene. Krigsnerskerskapet i commandoløp omfattet både klatreøvelser, svømming, observasjonprøver, hånegranatkastning i fullt løp og alle slags hindre fra 2 meter høye plankgjerdar til å krype under pigotråd og gjennom klenkkrør og brennsogang i høyde med trefoppene. - Nå har en del av disse styrkene fått sitt høyeste ønske oppfylt: de er blitt satt inn ved frigjøringen av vårt land. Og selv om de prinsipielt bare skal brukes som polititropper, gjør deres utdanning dem skikket også til commando- og gerilja-virksomhet. Derfor vent til norsk terreng og mange av dem har god lokal kjennskap i det nordlige Norge. Ikke minst når det gjelder å forhindre at tyskerne for de trekker seg tilbake brenner og ødelegger gårder som ikke direkte berøres av avgjørende kamper, vil sikkert de norske politistyrkene kunne få en viktig oppgave å fylle.

0

Interessen for "Sørfurdet i Innland-Sovjet" vokser med veldig fart, uttaler formannen doktor Ivalo i et intervju. Før ragnet han med at medlems-tallet skulle stige til 100 000. Nå regner han imidlertid med at dette tallet er for lavt ragnet. En kan regne at dette sørfund i løpet av kort tid kommer til å bli en av landets største sammenslutninger.

Partistillingen i England.

Statsminister Churchill uttalte i slutten av oktober år at han ikke kunne garantere at krigen i Europa var slutt før til våren eller forsommeren, og først 1/2 års tid deretter var det mulig å avholde allmøttelig parlamentsvalg i England. Det nåværende underhuset kommer derfor sannsynligvis til å sitte ennå et år til. Det har all sittet meget lenge; siste allmøttelige valg fant sted 14. nov. 1935. Den ordinære valgperioden, 5 år, er forlenget utlært, men er blitt forlengt flere ganger p.g.a. krigen. (Førrige krigs underhus satt sammen i 8 år).

1935-valget, som ble avholdt under Etiopia-krigens første drager, ble en stor seier for Baldwin's nasjonale samlingsregjering (konservative og nasjonalliberale). Dette skyldtes ikke minst at den fremtredende konservative politiker Samuel Hoare (senere kjent som München-mann) i Genève med styrke gikk inn for folkeforbundet og dets ideer og fordømte Mussolini's erobringspolitik. Både noen uker senere ble den såkalte Hoare-Laval planen om delingen av Etiopia offentliggjort. En bølge av forbitrelse gikk over England; men de var det nye underhuset all valgt.

Dette underhuset tallet 431 tilhengere av den nasjonale regjeringen mot en opposisjon på 184 menn. Av flertallet hadde de konservative 287 representanter, John Sinns nasjonalliberale 33 og restene av National's nasjonale arbeidsgruppe 8. Opposisjonen besto av 154 medlemmer av det egentlige arbeiderpartiet, 21 representanter for sir Archibald Sinclairs selvstendige liberale parti, 4 representanter for det uavhengige arbeiderpartiet og 1 kommunist. De konservatives store flertall er ikke blitt allfor meget redusert i de 9 årene som er gått. Et nytt venstreparti "Common Wealth", som ledes av den unge sir Richard Acland, har ved suppleringsvalgene i den senere tid fått tre representanter i Underhuset, Churchills parti har lidd enkelte lokale nederlag, men stort sett har de konservative samme majoritet som før. Det er kanskje først og fremst Winston Churchills person og regime som har bidratt til å bevare partistillingen fra 1935.

Og siden representanter for arbeiderpartiet og sir Archibald Sinclairs liberale ledte inn i regjeringen i mai 1940, har det vært beroliget. - Dette betyr selvfølgelig ikke at det ikke har vært opposisjon mot regjeringen. Ikke bare det uavhengige arbeiderpartiets fåtallige representanter og kommunisten Gallacher er misfornøyde med den politikk som føres. Også venstrefløyen av det offisielle Labour party har til tider vært litt på kant med regjeringen og særlig med partiets egne representanter i Churchills kabinett. Sir Stafford Cripps var en av de mest kjente av disse opposisjonelle, men siden han trådte inn i regjeringen våren 1942 er det blitt stille om ham. Andre som av og til angriper den politiske kurs som stikkes ut er arbeiderpartirepresentantene D. N. Pritt, Emanuel Shinwell og den temperamentsfulle Aneurin Bevan fra Wales, som tidligere i år hadde en kontrovers med den mektige fagforeningsmann og arbeidsminister Bevin. Bevin er det også etterhvert kanskje blitt mer den vidtskuende organisatoren enn radikaleren. Om slike radikale stemmer gjør seg gjallende lengre inn i det f. t. næst moderne arbeiderpartis rækker er det vanskelig å uttale seg om.

En annen sak er at arbeiderpartiet når krigen er slutt temmelig sikkert kommer til å gå ut av samlingsregjeringen. Slik som forholdene ligger an i England er det sikkert en riktig beslutning av arbeiderpartiet og i hele nasjonens interesse. Partiet må da imidlertid regne med å være i opposisjon i det minste andel år fremover. Det kommer ikke til å få sitte ved statsens ro i de viktige første etterkrigsårene. For de konservative har gode kort på hånden i den kommende, frødlige kraftprøven mellom de to partier. Det beste kortet er Winston Churchills personlighet og omdømme, men han er fylt 70 år og det er vel ikke så sikkert at han kommer til å lede partiet ved valget. Det konservative partiet har også andre habile folk: Utenriksministeren Anthony Eden, forsyningsministeren Lord Woolton, produksjonsministeren Oliver Lyttelton, finansministeren sir John Anderson m. fl. Nos motparten derimot må det en påfallende mangel på ledere. Labour Party's offisielle leder Clement Attlee virker ikke som noen særlig betyde-

lig mann, og partiets to forgrunnsligurer Herbert Morrison og Ernest Bevin har en nok så castriført stilling. Arthur Greenwood skal ikke ha gjort noe heldig figur som kabinettseier.

Om disse rent personlige forhold synes å tale til fordel for det konservative parti, så er det på den annen side ikke særlig sannsynlig at partiet denne gang likesom i 1918 kommer til å flyte på en bølge av nasjonal stolthet. Valget i 1945 blir neppe noe kvikvalg. Både ved fronten og hjemme synes hovedinteressen og diskusjonen å snuble seg om samfunnsproblemer. Lange er urolige for at de hjemvendende heltene skal finne jobbene sine opptatt av andre, slik som etter førrige krig. Etter alt å dømme er en viss sosial radikalisme ganske utbredt.

Men de konservative og regjeringen har i ikke liten utstrekning fulgt med tiden. Kabinettet - hvor de konservative dominerer - har lagt fram flere meget omfattende reformforslag, som, hvis de går igjennom, kommer til å medføre dyptgående endringer i det engelske samfunnsstruktur. Det er nok å nevne mr. Butlers vidtgående skolereform - som i prinsippet er godtatt, Lord Woolton's omfattende forsikringsprogram, bygget på helsevedtaket, en, sysselsettingsplanen, demobiliseringsforslagene osv.

At disse forslag blir lagt fram av en hovedsakelig konservativ regjering, viser for det første endringen i den almenne innstilling. Dernest tar forslagene for en del vinden ut av venstres seil. Men ikke minst soldatene skal være såpass radikale at det spørs om planer av nevnte art er tilstrekkelig vidtgående.

At kampen kommer til å stå mellom de konservative og arbeiderpartiet må ansees som helt sikkert. Intet tyder på at de liberale grupperne er kommet ut av sitt mangeårige døvann. Lord Sinns tilhengere er blitt et stadig mer utpregnet påheng til de konservative, og Sir Archibald Sinclairs lille gruppe spiller en temmelig underordnet rolle. Hvarken kommunistene eller "Common Wealth" kan man tro på noen måte vil kunne gjøre det store arbeiderpartiet rangen stridig.

Her eksakt er det vanskelig å se på utviklingen. Englands politiske historie viser også hvor fort stemningen kan skifte og hvorledes en stor del av velgermassen ikke er bundet til noe bestemt parti. En forandring i den ene eller annen retning innen de store partiers ledergrupper, kan være nok til å sette valgbarometeret i heftige svingninger. Den personlige faktoren har en betydning i engelsk politikk som vi vanskelig kan forestille oss.

Arbeidsinnsatsen. Forhøvet og "minister" Whist lever unggutterne "fritt Teide", dersom de bare vil komme tilbake til sine gamle adresser. Det tror vi så gjerne. Det blir lettere å få tak i guttene når de har hjemme enn når de ligger i dekning. Til guttene: Følg de paroler som ble gitt i sommer. Dra ut av skogen, men ikke hjem. Søk nå på rette sted.

Naziforlagene's bøger er blokkert. De det frødliges forekommer at gode nordmenn kommer i skade for å kjøpe NS-forlagene's bøger, innskjerper vi et følgende NS-forlag er blokkert: Olix, Stenarsen, Kamten, Norden, Atlantic, og Centralforlaget. Ingen må kjøpe bøger fra disse forlag. Gyldendal Norsk forlag og Monas boklag er nazifisert. Ingen må kjøpe nye bøger fra disse forlag.

Det opplyses at telefonavlyttingen i Oslo er utvidet og at en må være meget forsiktig i telefonen.

Hittil er 40% av Holland satt under vann, hvorav 20% under saltvann. På dette området bodde 60% av Hollands befolkning. Dette er en skjandsolsjanning som søker sin like selv etter tysk målestokk. Og ennå er ikke det verste skjedd. Fyskerne har minort alle de øvrige rikene, men de har ennå ikke spranget dem. Hvis den nordre Lek-demningen nær Schoonhoven spranges, vil hele Zuid-Holland og Noord-Holland helt til Amsterdam bli begravet under vannmassene. Men Rotterdam vil vannet de stå i - alleve - meter dypt, lengre nord 4-5 meter. Alt levende i dette området vil drukne i syndfloden. Det er vel knapt noe annet land som har satt så meget på spill i frihetskampen som Holland.

Hva er demokrati?

(Vi har mottatt en artikkel: "Hva er demokrati?" Artikkelen vurderer ikke demokratiet som statsform, men prøver å dissekere begrepet demokrati den skjærer igjennom alle dunkle definisjoner og ordturneringer og slår til lyd for eksakt språkbruk og saklig politisk diskusjon. Det er vårt håp at bl.a. denne artikkelen kan gi støtet til en fruktbringende diskusjon mann og mann imellom om demokratiet og dets framtid).

"Vi kjemper alle for demokrati. Vi lengter etter det av hele vårt hjerte. Men hva ordet demokrati innebærer, hersker det delte og ofte uklare meningene om.

Selv typiske diktatorer som Hitler og Mussolini har kalt styreformene i landene sine for demokratiske. De mener naturligvis ikke at Tyskland og Italia er styrt på samme måte som f. eks. England og US'. Forskjellen merker de ved å kalle sitt styre for det "egentlige" eller "sanne" demokrati. Hitler sier at den virkelige folkevillje kommer klarere fram gjennom ham enn gjennom offentlige valg. - Mange kommunister hevder at "proletariatets diktatur" i Russland er mer demokratiske enn noen av de vesterlandske styreformene, fordi "likheten" - som skal være størst i Sovjetunionen - er viktigere enn "friheten" - som skal være størst i USA og England. - Det er vi dere tydelig at selv mange av de statsformer rundt om i verden som kaller seg demokratiske er temmelig forskjellige. Likere blir de naturligvis ikke om alle døpes med samme navn. Det kommer an på hvordan styreformene er, ikke på hva den heter.

I det følgende bruker vi ordet demokrati i vanlig "vesterlandsk" betydning. Folkestyre og politisk frihet vil bli brukt som andre navn på akkurat det samme.

Først en stat skal kunne kalles demokratisk eller folkestyrt, må folket ha en viss makt over landets styre. Makten må ha en viss størrelse og utøves på bestemte måter. Uten størrelsen og arten av folkets makt kan verdens land ordnes i en rekke med de stater hvor folket har liten makt (diktaturstater) ytterst på den ene siden og de stater hvor folket har stor makt (demokratier) ytterst på den andre. Hvor grensen mellom demokrati og diktatur skal trekkes er ikke så klart og her vil heller ikke så stor interesse. Ofta vil forskjellen være tydelig nok, men mer er vunnet ved å spørre hvor stor makt folket har enn ved å diskutere om styreformene er demokratiske eller diktatoriske. I et typisk demokrati virker folket på styret gjennom regelmessige og fri meningsyttringer, for det meste gjennom valg, mens folket er tvunget til å bruke attentater, opprør og revolusjoner for å uttrykke sin misnøye i en typisk diktaturstat.

I det følgende skal vi nevne enkelte faktorer som her regnet å si for folkets makt:

1. Hvor stor del av befolkningen har stemmerett.
2. I hvilken utstrekning er politisk likhet gjennomført. (politisk likhet vil si a. Ingen har mer enn en stemme, b. Enhver kan stille opp som valgkandidat, og c. få hvilke offentlige stillinger som helst. - Graden av likhet for loven, sosial, økonomisk og "naturlig" likhet har indirekte betydning ved å virke inn på den politiske likhet).
3. Hvor ofte er det valg.
4. Hvor direkte tar folket del i landets styre. (Den mest direkte - og mest demokratiske - form er et visse spørsmål avgjøres ved folkeavsteming).
5. Kan et mandat trekkes tilbake. (Amerikanske dommere kan avsattes ved folkeavsteming).
6. Har regjeringen oppløsningsrett. (I England kan regjeringen oppløse parlamentet).
7. Er maktfordelingsprinsippet gjennomført
 - a) Mellom lovgivende og utøvende myndighet (Norge).
 - b) Mellom lovgivende og dømmende myndighet (Norge).
 - c) Mellom to kamre (England og Sverige).
8. Kan borgerne fritt gi sin mening til kjenns, f.eks. ved valget (hvan-

nelige valg).

9. Finnes borgerne fritt og selvstendig fram til sine meninger. (Personlig og andelig frihet er nødvendig først selvstendigheten ved opinionsdannelsen skal kunne bli stor).

I det følgende skal disse 9 punktene omtales litt nærmere:

1. Fra 0 til 50-50% av et lands befolkning kan ha stemmerett. Hvis ingen har stemmerett, må landet ubetinget kalles en diktaturstat; men selv om svært mange har stemmerett er det ikke sikkert at styret er demokratisk. Høy stemmerettsprosent er nødvendig, men ikke tilstrekkelig for folkestyre. Etter den norske forfatningen av 1814 hadde mindre enn 5% av befolkningen stemmerett, mens næsten 60% hadde det i Russland etter 1923-forfatningen. (Også idag er prosentene høyere i Russland enn i Norge fordi russerne får stemmerett når han fyller 18 år, nordmannen når han fyller 20). Tar man hensyn til alle 9 punkter er det likevel usikkert om den russiske forfatningen skal regnes for mer demokratisk enn den norske av 1814.

2. Den politiske likheten er stor i Sveits, noe mindre i England og meget liten i Tyskland, hvor høyere stillinger i staten som regel er forbeholdt svorne nasjonalsosialister. Selvom alle offentlige stillinger i prinsippet er tilgjengelige for alle, kan sosiale og økonomiske ulikheter gjøre dette prinsipp illusorisk. Likhet for loven, sosial og økonomisk likhet samt naturlig likhet (d.v.s. likhet i medfødte egenskaper, f. eks. hudfarge) kan ha betydning for den politiske likheten og indirekte virke på graden av demokrati. Det er kanskje lettere for en lord eller en finnsmann å bli valgkandidat i England enn for en arbeider, og det er sikkert vanskeligere for en neger enn for en hvit å bli presidentkandidat i Amerika.

3. Valghyppigheten varierer fra 0 til ganske høye verdier. I Norge ble den før krigen sunket fra hvert 3. til hvert 4. år for stortingsvalgene. Dette var forsvidt et skritt i antidemokratiske retning. (Det betyr selvfølgelig ikke at reformen var uheldig. Den havnet et Stortinget kunne legge sitt arbeid an på langre sikt og arbeide mer effektivt. Ikke utvært skritt i demokratisk retning og ønskelig. Men en vinning i effektiviteten må ikke sette folkets kontroll over styret i fare).

4. Folket tar ^{nest} direkte del i landets styre i Sveits og Amerika. Styredirektatet er litt mindre etter den norske forfatningen og meget liten i Sovjets 1923-forfatning, men ganske stor etter forfatningen av 1936. I Sveits blir mange spørsmål avgjort ved direkte folkeavsteming. Dette har ikke vært brukt i Norge. - Hvis regjeringen i et land velges ved valg i for mange trinn, blir folkets makt liten.

5. Folkets rett til å trekke tilbake et mandat kan mangla helt (Tyskland) eller finnes i større eller mindre grad. Det norske Stortinget kan styrte regjeringen ved mistillitsvotum, undersåttene i Amerika kan gjennom nærstening styrte en dommer. U.S.A.s president kan vanskelig styrtes, men til gjengjeld har han sitt mandat i en begrenset tid. Når denne er utløpt, går han automatisk av i motsetning til en diktator. De russiske valgene kan, etter 1936-reformen, avsette en representant hvis de er misfornøyde med ham, ved enkel flertallsbeslutning i valgkretsen. På dette punkt er kanskje Sovjet-Russland mer demokratisk enn noe annet land.

6. Den norske regjeringen kan ikke oppløse stortinget. På dette, som på så mange andre punkter er vår regjering meget demokratisk. Englands regjering kan oppløse parlamentet og utskrive nye valg, når den får mistillitsvotum. Hitler kan oppløse enhver organisasjon uten å utskrive valg. Valg er ukjent i det tredje riket.

7. Makten er i Norge delt mellom tre forskjellige myndigheter: stortinget, som representerer folket mest direkte, regjeringen, som representerer folket mer indirekte og dommerstanden som representerer folket enn mer indirekte. Stortinget holder regjeringen i stramme tøyer gjennom sin ansettelse og gir de lover som regjeringen må følge, og dommene passer på at stortinget ikke gir lover som strir mot grunnloven. Maktfordelingsprinsippet, slik som det er knesatt i Norge, beskytter altså undersåttene mot allfor stor egenrådighet hos regjering og storting. Hvis et lands regjering har lovgivende makt, betyr det at styret er langt mindre demokratisk enn i et land hvor regjeringen må følge de lover som gis av en forsamling som er

nærmere knyttet til arbeidet.

Tokammerssystemet (Over- og underhus i England, 1. og 2. kammer i Sverige) gir som regel folket mindre makt enn ett-kammersystemet. I Norge har vi en mellomform: stortinget deler seg i odelssting og lagting etterat det er valgt av folket under ett.

8. Friheten ved opinionsyrtringer kan være meget liten (Tyskland), større (Russland, hvor valgene nå er hemmelige), ennå større (Schweiz, Norge, England, Amerika osv.). Tvang ved f. eks. valget kan lett brukes hvis det te ikke er hemmelig.

Hvorledes det forholder seg med disse 8 faktorene har stor betydning for folkets andel i statens styre. Men først folket faktisk skal ha bestemmelsesrett, må det være sine egne meninger det gir uttrykk for. Lederne må ikke gjennom tankeløst propaganda ha kunnet forme opinionen slik at valget bare reflekterer lederens mening tilbake fra folket.

Punkt 9, at borgerne selvstendig finner frem til sine meninger, er derfor kanskje viktigere enn noen av de andre. Og dette punktet har størst aktualitet idag. Det gjelder å tenke selv, uten å være bundet av noen fliglose, moralske eller politiske fordommer. Det gjelder ikke å la seg lure av partidisciplin eller annen tvang, men å ha sin egen dømmekraft og kritiske sans få frilt slag. Her kan oppdragelsen og særlig skolene, gjøre en stor innsats. Barna bør lære ikke å tro på ting som det ikke er noen grunn til å tro på. Plømselig trening i å tenke selvstendig, også på det politiske område, bør inngå i skolens arbeid. Intet er mer betydningsfullt for menneskenes fremgang enn personlighetens fri utvikling og den selvstendige tankevirksomhet, som - fri fra vanlige fordommer - undersøker alt i fornuftens og historiens lys. Tankens frihet er gjennom historien tallrike ganger blitt truet av despoter som Hitler og Mussolini. Også under folkestyre kan den bli truet ved andre former for intoleranse.

Disse 9 punktene vi her nevnt, er selvsegt ikke ufullstendige. Mange andre forhold har noe å si for graden av demokrati. Forholdstallsvalg, må f. eks. regnes for mer demokratisk enn majoritetsvalg. - Hvis styret i et stat er faktisk har samme grad av demokrati etter de 9 faktorene, mens den er offisielle forfatning gir folket langt større makt enn den andreis, regnes den første for mest demokratisk. Forfatningen vil nemlig virke som et press på maktutøverne.

Vi som tror på demokratiet, har også større valvilje for en stat med spiren til folkestyre i seg, enn for en som mangler den. "Proletariatets diktatur" i Russland sammenliknes og sammenstilles ofte med Hitlers diktatur. Men det er en viktig forskjell mellom styret i Russland og Tyskland. I Russland fins en rekke demokratiske institusjoner, som ved gradvise endringer kan gi folket stadig større innflytelse på styret. Den russiske kommunisme bærer både prinsipielt og i sin praktiske utforming spiren til folkestyre i seg, og har lært alt til dette for en utvikling i demokratisk retning.

Alt fra disse 9 punktene kan man avgrense begrepet demokrati ved skjønnsmessig å fastslå et "kritiske punkt" for hver faktor: Først en stat skal kunne kalles demokratisk, må 1. stemmestillsprosenten være minst 5%, 2. den politiske liddet være så stor o.s.v. Slik kan begrepet avgrensas så skarp men inkonkret. Men en overdrevent skarp definisjon har ingen særlig interesse. Det viktigste er at man ved en slik undersøkelse får øye på demokratiets "sårbare punkter" og forstår hvilke reformer som kan sette folkets kontroll over styret i fere. Selvsegt er ikke otterbart anti-demokratisk tiltak uheldig; det kan f. eks. skape større effektivitet. Men hvis borgerne mister kontrollen over ledelsen, kan det være fare på ferde.

Denne krigen er for en stor del en kamp mellom demokrati og diktatur. Men derfor blir ikke alt automatisk godt når de allierte har vunnet. Alle de fordelene folkestyret kan gi faller ikke uten videre som modne frukter i fangst på menneskeheten. Framtiden vil kreve et ustanselig arbeid for å bevare andelen, personlig og politisk frihet. Selvsegt må folkunnskapen benyttes, selvsegt må man ta hensyn til effektiviteten, men makten må ikke slippe ut av hendene på folket. - 0 -

fra H.L.:

Naziprossen har i snart en måned vært full av nødsalshistorier om russernes framferd i Nord-Norge. Alle de gamle, slitte plater med fabrikketemplat "Gode in Germany" sveives en og en igjen. Vi kjenner dem og vet hva det betyr når konserten settes i gang. Tyskerne skal skape den rette bakgrunn for en ny forbrytelse. Denne gang er det "evakueringen" av Nord-Norge.

I vinterstid i Finnmark slenges befolkningen ut av sine hjem, by og bygd brennes, fast slaktes ned, menn, kvinner og barn jages sørover, snart til føts og snart stuvet sammen i fiskerskøyter. Som vanlig bruker tyskerne de norske fartøiene til dekning for sine militærtransporter.

Hvorfor tvangs-evakuerer tyskerne befolkningen? Les hva den kunnigjæringen fra Terboven og den tyske överstbefalende, Handlue i Nord-Norge sier om dette. "Det stenderen har bevist at her i de besatte områder hensynsløst og brutalt tvinger sivilbefolkningen til innsats for å oppnå det han vil. - Dette medfører at den bolsjevikiske motstander ikke kan overlates uansett underbringelse eller eksistensuligheter i kampområdet. Alle sådanne innretninger som husly, befordringsmidler og forrådslager av levnatsmidler må ødelægges eller bringes bort. Dermed blir befolkningen i dette område fratatt eksistensgrunnlaget slik at den for å opprettholde livet, må evakuere"

Detta er tydelig tale. Tvangs-evakueringen er en ren militær forholdsregel gjennomført med tysk brutalitet. Tyskerne gjør landet til en ørken og driver befolkningen ut for at den ikke skal få hæve til å støtte de norske og allierte troppene som deltar i frigjøringen av vårt land. Dette er ikke evakuering, dette er deportasjon!

Våre landsmenn i nord har dradd konsekvensene av dette. For det er jo en sjønsse til å komme unna tyskerne og opprettholde livet til befrielse når frem, der klører de seg fast til stedet. Heller ikke vi må støtte tyskerne i deres militære planer. Vi må ikke gjøre oss delaktige i den største krigsforbrytelse som ennå er begått i vårt land. Vi må ikke hjelpe de nazistiske maktutøverne og de nazistiske organisasjoner med deportasjonen. Denne er og blir nazistenes sak, ansvaret for de tuseners menneskers nød er deres. Vi kan ikke innlate oss på hjelpevirksomhet som fremmer realiseringen av deportasjonen. Men individuell hjelp til mennesker i nød er det alle gode nordmenns plikt å yte.

Rasjoneringskortene. Som alle vil huske truet nazimyndighetene ivær med at de unggutter som ikke ville la seg registrere til "arbeidsmobiliseringen" skulle nektes rasjoneringskort. P.g.a. den knappe tid som var igjen til kortutdelingen klarte de bare noen få slader å gjennomføre dette. Av tallet av 10. juli mellom politisjef Barthinson og befuldmæktiget for Arbeidssinnsøtsen Astrup, viste imidlertid at maktutøverne for den neste periode ville prøve å iværsette sin trussel.

Hjemmefrontens ledelse så seg derfor nødsaget til å la en avdeling av hjemmestyrkens besleglagte en lestabil med et tilstrekkelig antall kort 8. aug. Samtidig erklærte ledelsen at de besleglagte kort ville bli levert tilbake dersom alle fikk sine kort, og de restriksjoner som var iværsett ble hevet. - Det har vist seg at myndighetene har gjort fullt tilbaketog. Alt to dager etter kuppet sendte Næringsdepartementet ut et påbud til rasjoneringskontorane om å dele ut kortene uten forbehold. Dette ble gjort og de besleglagte kort ble de suksessivt sendt tilbake. Restriksjonene ble tilsvarende hevet. Enda kort er blitt delt ut til de registreringspliktige guttene som av sikkerhetsmessige grunner ikke kunne få kort på vanlig måte.

Hjemmefrontens ledelse forhindret på en effektiv måte at nazistene fikk bruke maten som våpen mot ungguttene. Vi har også grunn til å tro at nazimyndighetene har lært så meget at de for fremtiden vil avholde seg fra å gjøre forsøket om igjen. Skulle det likevel skje, skal de en gang til få svare i et språk som de forstår.